

Pie brīvības pieradis

Aiziet no teātra nebija grūti. Grūti bija pēc tam

"Skatītāji lasīs izrādes programmiņu un, ieraugot manu vārdu, noteikti nodomās: vai tad tas ar" vēl dzīvs?" smeļ aktieris Romualds Ancāns. Pēc desmit gadu pārtraukuma viņš atkal atgriezies uz teātra skatuves.

Šovakar Latvijas Nacionālā teātra Lielajā zālē notiks Paula Putniņa lugas Aicinājums uz ... pērienu pirmizrāde. Režisors Edmunds Freibergs iestudējis 1976. gadā sarakstītu lugu – tautas drāmu divās daļās, kurā dramaturgs pievērsies 1905. gada notikumiem. Tā ir luga par varas un "mazo cilvēku" attiecībām, kas arī šodien, Piektā gada notikumu simt gadu atcerē, vistiešākajā veidā skar ikvienu no mums.

Aicinājumā uz... pērienu savā ziņā ir visa Latvijas aizvadītajos simt gados piedzīvotā apvienojums – 1905. gada asiņainā janvāra svētdiena, 1917. gada revolūcija Krievijā, 1919. gada sarkanais terors Latvijā, neatkarīgas valsts nodibināšana un neatkarības zaudēšana, padomju okupācija, trešā atmoda... Visu šo notikumu sēkla tika sēta toreiz – 1905. gadā, degošo muižu pelnos un soda ekspedīciju atstāto asiņaino kapu vietās.

Uzcelta paša rokām

Romualds Ancāns izrādē spēlē Ezertēvu saimnieku – ar šo lomu kādreizējais Dailes teātra aktieris pirmoreiz kāpj uz Nacionālā teātra skatuves. "Tas bija 1994. gads, kad izlēmu aiziet no teātra. Nē, mani neizmeta, pats aizgāju: nebija vairs īsti darba un nebija jau arī jēgas tur sēdēt par tiem santīmiem," saka aktieris, kurš pēc 20 teātrī nostrādātiem gadiem toreiz nolēma atgriezties savā pirmajā profesijā – celtniecībā. Pa šo laiku visādi darbi darīti, arī lauku māja paša rokām uzcelta. Un, protams, ik pa laikam ģitāra rokās un prom uz kādu haltūriņu. "Bet tas jau nav tas – teātra skatuvi nekas nespēj aizvietot. Arī darbs filmēšanas laukumā, kas šajos gados nav izpalicis, ir pavisam cita inde. Un tomēr man ir interesanti, ka arī jaunatne mani pazīst. Laikam jau tāpēc, ka Limuzīns Jāņu nakts krāsā rāda katros Jāņos, un kurš gan nezina Raimonda Paula dziesmu mātei..."

Aiziet no teātra neesot bijis grūti, grūti bijis pēc tam. Tas esot tāpat kā ieģrūst roku vārošā ūdenī: uzreiz jau nesāp, sāpes nāk pēc brīža.

"Bet pagājušosasar man piezvanīja Edmunds Freibergs un teica: "Ir tāda lieta..." Es nojautu, kas tā varētu būt par lietu, un vienā mirklī manī viss notrīcēja. Bet es uzreiz nepiekritu: pirmkārt, bija bail, jo tik ilgi nebija būts uz skatuves. Otrkārt, Nacionālajā teātrī vispār nebiju spēlējis." Nu jau Romualds Ancāns izrādes radošajā kolektīvā ir iedzīvojies. "Neviens jau slikti pret mani te neizturas un nesaka: kāpēc tu te nāc, bet tik un tā mani nepamet sajūta, ka esmu svešais šajā ģimenē."

Pirmizrāde skatītāja krēslā

Atgriezties teātrī pavisam un būt štatā aktieris vairs negrib. Pārāk pie brīvības pieradis. Uz izrādēm – labprāt. "Es zināju, ka Freiberga piedāvājumam neatteikšu. Zināju, ka to gribu, tikai nevarēju to uzreiz pateikt. Un, kad diezgan ilgi režisors man pēc tam nezvanīja, jau sāku uztraukties: vells, ka nav pārdomājis... Jo pie pusdienu galda jau arī trīs reizes neaicina."

Romualds Ancāns atzīst, ka visus šos desmit gadus viņu nav pametusi sajūta, ka viņš vēl atgriezīsies uz skatuves. Aktieris, protams, nevarēja zināt, ko tieši viņš spēlēs, pats pie režisoriem negāja un neko nelūdza, bet sajūta, ka kaut kam vēl jābūt, ka viss vēl nav izspēlēts, bija.

"Visus šos gadus negāju uz teātri. Grūti... Tikai vienreiz aizgāju uz Dailes teātri – uz Raimonda Paula Zaļo jumpravu. Godīgi sakot, līdz atvērās priekšskars un aktieri sāka spēlēt, man bija sajūta, ka pašam ir pirmizrāde.

Drausmīgi! Pēc tam vairs negāju. Tikai uzkurina sajūtas, bet uz skatuves virsū tu netiec... Bet velk, gribas tur būt un gribas spēlēt! Atceros: reiz kādam kolēģim no visas sirds ieteicu: neej prom no teātra..."

Satikt Jakovļevu

Izrādās, uz Nacionālā teātra skatuves Romualds Ancāns tomēr ir bijis – sveikt Alfrēdu Jaunušanu vienā viņa jubilejā. Un ir bijis arī sapnis kādu izrādi nospēlēt citā teātrī – jo jebkura tikšanās ar jaunu partneri ir interesanta. "Nu man ir jauni partneri, un beidzot esmu piepildījis savu mūža sapni – spēlēt kopā ar Astrīdu Kairīšu. Ļoti sen to esmu vēlējis, bet līdz šim vēl nebija iznācis, lai gan ar Nacionālā teātra aktieriem vairākkārt esmu ticis filmēšanās laukumā," stāsta aktieris, neslēpjot, ka jau sen gribējis uz vienas skatuves satikties arī ar Ģirtu Jakovļevu. Šajā izrādē Ģ. Jakovļevs spēlē baronu Habihstu, taču viņa ceļi uz skatuves ar Ezertēvu saimnieku diemžēl nekrustojas.

Romualds Ancāns saka: "Ezertēvu saimnieka loma ir psiholoģiski smaga. Bet es domāju, ka izrāde iznāks laba – kaut kas tajā visā ir. Vai skatītājiem patiks šī tēma – tur jau gan nav nekas vairāk kā mūsu tautas likteņstāsts –, tad jau redzēs. Katrā ziņā es savu skatītāju centīšos nepievilt."

Romualds Ancāns

Aktieris

Dzimis 1944. gada 1. aprīlī Latgalē

Beidzis Rīgas 21. arodskolu; Latvijas Valsts konservatorijas Teātra fakultāti – Dailes teātra 5. studiju (1974)

20 gadus strādājis Dailes teātrī (1974–1994)

Iepriekšējā reizē uz teātra skatuves bijis 1994. gadā ar lomu izrādē Zāra Leandere

Jau desmit gadus strādā celtniecībā

Filmējies vairāk nekā 70 filmās gan Latvijā, gan bijušajā Padomju Savienībā

Kino skatītāju atmiņā neaizmirstams palicis ar sirsnīgā traktorista Giluču Jezupa lomu un dziesmu Mātei filmā Limuzīns Jāņu nakts krāsā (režisors Jānis Streičs, 1981)

Pašmācības ceļā apguvis akordeona, ermoņiku un ģitāras spēli. "Kas tas par Latgales puiku, kas neprot spēlēt ermoņikas?"

Jaunākās filmas: Likteņdzirnas (1997); Baiga vasara (2000); Vecās pagastmājas mistērijas (2001); Rudens rozes (2004)

Šobrīd filmējas mākslas filmā Rīgas sargi

Precējies. "Ģimenes stāvoklis man ir stabils un, paldies Dievam, aizvien pieaugošs.